

Онопрієнко А.В., Корицька А. Є., здобувачки вищої освіти 4 курсу, група ФК-171
Кобзар К. М. здобувачка вищої освіти 3 курсу, група ФК-181
Науковий керівник – **Парубець О. М.**, д.е.н., професор
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ ТА НЕЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Перехід економіки України на інноваційно-інвестиційну модель розвитку потребує формування системи фінансових знань здобувачів вищої освіти не тільки економічних, але і неекономічних спеціальностей. Підвищення рівня фінансової грамотності останніх в умовах розвитку економіки знань є запорукою підвищення конкурентоспроможності нашої держави на світовому рівні. Це обумовлюється тим, що саме фінансова грамотність і обізнаність студентської молоді відносно змін, що відбуваються у внутрішньому і зовнішньому фінансовому середовищі дає змогу прийняти вірні рішення спрямовані на зростання як особистих фінансів так і покращення фінансово-економічного стану держави в цілому.

Підвищення професійного рівня майбутніх економістів, соціологів, інженерів, конструкторів, ІТ-спеціалістів, будівельників, юристів в умовах конкуренції на ринку праці окрім базових знань з відповідного фаху потребує оволодіння навичками орієнтування в економічних та фінансових питаннях. Виходячи з цього в процесі підготовки студентів неекономічних спеціальностей необхідно приділяти значну увагу підвищенню рівня їх фінансової грамотності, чим і пояснюється актуальність даної теми дослідження.

Питання підвищення фінансової грамотності населення України в своїх роботах досліджували такі вітчизняні вчені як О. Блискавка [1], А. Зеленцова [1], Т. Кізіма [2], А. Кузнєцова [4], О. Парубець [3], Т. Смолженко [4], І. Соркін [5] та багатьох інших.

В науковій літературі більше уваги приділяється проблемам і напрямкам підвищення рівня фінансової грамотності населення України і практично не розглянуті питання необхідності навчання здобувачів вищої освіти економічних і неекономічних спеціальностей основам фінансових розрахунків і досліджень, що в умовах економіки знань сприятиме розширенню їх професійних компетенцій.

Сучасні тенденції, що сформувалися на ринку праці передбачають посилення вимог до професійних компетенцій, знань, умінь та навиків здобувачів вищої освіти економічних та неекономічних спеціальностей. Якщо раніше висококваліфікованим був спеціаліст, який мав достатній рівень знань з обраного напрямку підготовки, то в умовах посилення глобалізаційних та інтеграційних процесів, формування інформаційного суспільства таких знань під час буває не достатньо для прийняття обґрунтованих рішень та їх впливу на стан особистих фінансових ресурсів, фінансів підприємств, установ, організацій та держави в цілому.

У зв'язку з цим одним із дієвих методів підвищення рівня грамотності здобувачів вищої освіти з фінансових питань є запровадження в навчальний процес методів гейміфікації, спрямованих на розкриття особистих можливостей кожного студента та мотивації його до отримання нових знань. Слід підкреслити, що здобувачі вищої освіти повинні мати окрім основних знань у фінансовій сфері ще й специфічні знання, пов'язані з їхньою спеціальністю.

За даними Незалежної асоціації банків України (НАБУ), протягом останніх трьох років кількість фінансово освічених жителів збільшилася приблизно на 30%. Також НАБУ підкреслює, що незважаючи на позитивні тенденції, українців усе ще можна віднести до розряду консервативних – до покупок у кредит більш схильні молоді люди (18-34 років), а відсоток довіри до банку та заощаджень в іноземній валюті все ще досить низький. Згідно доповіді McGrawHillFinancial, рівень фінансової грамотності дорослих громадян України становить 40%. Варто зазначити, що Україна поступилися навіть одній з найбідніших африканських країн – Зімбабве, де показник фінансової грамотності становить 41%. Як свідчить дослідження, проведене в 2017 році програмою USAID, більшість українців переоцінюють рівень своєї фінансової грамотності. Тільки 16% опитаних вільно розбираються в таких поняттях як: простий і складний процент, реальний процент по кредиту [6].

Однією з причин необізнаності у даній сфері є те, що 27% громадян взагалі не роблять заощаджень, а ті що все ж таки заощаджують – роблять це відкладаючи свої кошти на чорний день. Люди не хочуть вкладати свої гроші у фінансові установи не знаючи як вони працюють та які переваги вони мають, втрачаючи можливість отримання пасивного доходу від правильного вибору фінансово-економічної установи. Також не менш важливим є те, що кожен четвертий громадян мав гіркий досвід у співпраці з банківськими установами. Взагалі 39% населення не мають банківських рахунків [7]. На нашу думку люди через нестабільність економічної ситуації в Україні та низького рівня добробуту відкладають гроші для незалежності своєї особистості або ж для того, щоб залишити кошти для кращого життя нащадків. А щодо складання власного бюджету, то більшість населення має лише загальне уявлення про нього і не розбираються в тонкощах його складання [8].

Виходячи з вищезазначених проблем у фінансовій обізнаності студентів неекономічних спеціальностей нами запропоновано напрямки підвищення рівня фінансової грамотності наведені у табл. 1 та надана їх стисла характеристика їх.

Таблиця 1 – Напрями підвищення фінансової грамотності здобувачів вищої освіти економічних та неекономічних спеціальностей

Напрями	Характеристика
1	2
Інформаційний	Включає в себе заходи стосовно створення на базі вищих навчальних закладів веб-ресурсів, що надають своєчасну інформацію користувачам про сучасний стан, зміни і перспективи розвитку фінансової сфери економіки України.
Розважально-навчальний	Базується на розвитку методів геймізації для донесення фінансової інформації до здобувачів вищої освіти в ігровій формі з метою розвитку спектру їх професійних навичок, умінь.
Інтерактивний	Передбачає впровадження у навчальний процес обов'язкового курсу «Фінансова грамотність», що дасть змогу проводити практичні заняття в інтерактивній формі спрямованій на підвищення рівня бюджетної, податкової, кредитної, інвестиційної грамотності.
Мотиваційно-конкурентний	Спрямований на розвиток мотивації здобувачів вищої освіти в процесі отримання нових фінансових знань для підвищення рівня їх фінансової грамотності та отримання конкурентних переваг на ринку праці.
Видавничий	Видання посібників, монографій, наукових статей, тез конференцій для підвищення фінансової грамотності здобувачів вищої освіти економічних та неекономічних спеціальностей.

Джерело: складено авторами

Впровадження запропонованих напрямків дасть змогу підвищити рівень фінансової грамотності студентів неекономічних спеціальностей, розвинути в них навички фінансового

мислення, які сприятимуть покращенню їх професійних компетенцій в умовах розвитку економіки знань.

Список використаних джерел

1. Блискавка О., Зеленцова А. Фінансова грамотність населення та розвиток національної економіки. URL : <http://www.nifi-abik.ru/nifi/info/pres002.pdf>
2. Кізима Т. О. Фінансова грамотність населення: зарубіжний досвід і вітчизняні реалії. *Вісник THEU*. 2012. № 2. С. 64-71.
3. Парубець О. М. Напрями підвищення фінансової грамотності населення України в умовах невизначеності і ризику. *The XII th International scientific and practical conference «Advancing in research and education»* December 07 - 10, 2020 La Rochelle, France. P. 109-111.
4. Смовженко Т., Кузнецова А. Впровадження фінансової грамотності в Україні: сучасний стан і перспективи. *Вісник Національного банку України*. 2013. № 9. С. 8-16.
5. Соркін І. В. Методологічні засади розроблення стратегічних документів щодо фінансової грамотності. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2013. Вип. 2. С. 301-309.
6. Незалежна Асоціація банків України. URL: <https://nabu.ua/>
7. Все про гроші. URL: <http://vseprogroshi.com.ua/ocinit-finansovugramotnist-ukrayinciv.html>
8. Онопрієнко А. В., Корицька А. Є. Підвищення фінансової грамотності населення як запорука фінансового зростання держави. *Universum View 9. Economics and management : матеріали міжнар. наук. практ. конф.* (Чернігів, 8 груд. 2018 р.). Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД». 2018. С. 107-109.

Куриця А.В., здобувачка вищої освіти гр. ФКт-191
Науковий керівник – **Кальченко О.М.**, к.е.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка»

СУТНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Інвестиційна безпека – складова частина та найважливіший елемент економічної безпеки країни. На сьогодні, у зв'язку з політичною нестабільністю, нестабільністю фінансово-економічної системи та низькою інвестиційною активністю, економіка України перебуває в складній ситуації. В таких умовах, питання інвестиційної безпеки, яка є складовою частиною економічної безпеки, стає найбільш актуальним. Прогресивний розвиток вітчизняної економіки, забезпечення її сталого та динамічного зростання безпосередньо залежить від наявності достатніх інвестиційних вкладень в економіку України. Найактуальнішими для України залишаються проблеми обсягів ресурсів та структури інвестиційної діяльності. Саме завдяки їхньому успішному вирішенню можна не тільки досягти економічного успіху, а й закласти основу для формування позитивних довгострокових тенденцій розвитку національної економіки.

Забезпечення економічної безпеки є найголовнішим завданням будь-якої держави, у т. ч. й України. Від рівня безпеки держави значною мірою залежить і ступінь досягнення таких складових економічної безпеки, як: енергетична, інвестиційна, продовольча, інноваційна, технологічна, демографічна, зовнішньоекономічна, соціальна, екологічна і техногенна безпека.

Найважливішою складовою економічної безпеки вважають інвестиційну безпеку. Згідно з методикою Національного інституту проблем міжнародної безпеки при Раді національної безпеки та оборони України щодо оцінювання рівня економічної безпеки, під інвестиційною безпекою слід розуміти «такий рівень інвестування економіки, який